

NEMZETI KULTURÁLIS
HAVILAP

5. ÉVFOLYAM 3-4. SZÁM
2010. Szelek / Kikelet hava

ITTHON

1,32 EUR / 40,- Sk

ᲛᲗᲚᲚᲗ

Nyelvőrök a spájzban

Nincsenek pontos és mélyreható információim arról, hogy mikor is kezdődött Kínában a kulturális forradalom, de híradásokból és dokumentumfilmekből még halványan felsejlik bennem néhány filmkocka arról, amikor verebek százezreit pusztították el abból a célból, hogy növeljék a búza hektárhozámát. Arról sincsenek megbízható információim, vajon a verebek elpusztítása után nőtt-e a hektárhozám, azt viszont már biztos állíthatom, abban az évben Kínában jelentősen elszaporodtak a hernyók és egyéb kártevő bogarak, aminek leginkább a gyümölcsösök látták kárát. Nos, valahogy így vagyok én a új szlovák nyelvtörvénnyel is, melynek gyakorlati hasznát még ugyan senki nem bizonyította, de újjászületett egy közel két évtizede már feledésbe merülő emberi faj, melyet régen, az átkosban egyszerűen csak besűgőknek hívtak. Azt még a magukat profi politikusnak tartó, de mára már sikeresen porszívóügynökké és egyéb más ellenőrré felküzdő regionális tényezőknél is el kell elismernünk, hogy a szlovák gazdaságra gyakorolt hatása valószínűleg elenyésző annak a ténynek, ha az amatőr magyar színjátszó csoport által kiadott műsorfüzetben, a magyar szerző, magyar darabjában alakított szereplő nevét, tegyük fel Bugyi Szigfridet, szlovákra fordítják. Az viszont már korántsem elhanyagoltó tény, hogy a K. minisztérium az adófizetők pénzén, benzín, telefon, mukadíjj és postai bélyeg költséget pazarolva, orvosi igazolás igénybe vétele nélkül próbálja lemérni türelmünk felső határát, a Kim Ir Szen-i időköt felelevenítő nyelvtörvény megszegésének ürügyén.

Amikor Szlovákia a munkanélküliség nagyságának mértékben sikeresen versenyez az Európai Unióban a vezető hely megszerzéséért, amikor négy év alatt az ország államadóssága megkétszereződött, amikor a szlovák kormány miniszterei és kormánypárti pártvezetői úgy herdálják az állami vagyont, mintha kártyán nyerték volna, némiképpen nevésségesnek tűnik, hogy nyelvtörvények álcázott pojják királyt próbálnak játszani egy olyan országos premier előtt álló újszlovák darabban, ahová a központi emegógyászati intézetből ideiglenesen szabadlábra helyezett idült ápoltak vannak kötelezően kirendelve nézőnek.

A zaboralji Kalászon megtörtént K. minisztériumi hivatalos állami zaklatás-kontra Csemadok Űj Hajtás helyi szervezet párharcnak mégis van egy kézzelfogható haszna, még pedig az a mondat, amely véletlenül, vagy türelmetlenségből, de kibugyant a túlbuzó csinovnyikovna száján, és pedig, hogy: Tudatosítaniuk kell, hogy Önök Szlovákiában élnek! Nos, valóban itt kell, hogy éljünk ebben a következők nélküli országban, mely állapot akát ideiglenesen is tekinthető, hiszen ahogyan a kínai kulturális forradalomnak is fuccs volt egy idő után, és az „örök időkre a Szovjetunióval” szlogent sem tanítják ma már gyakorló pedagógusok az iskolában, úgy akár megtörténhet az is, hogy a verebek egyszer csak gondolnak egyet és úgy elrepülnek Kínából a lelövés erősen megalapozott gyanúja elől, hogy akár a búzatermés hektárhozama is megháromszorozódhat. Addig azonban a Bugyi Szigfrid szlovákra fordításának a folyamatával kell derekasan megküzdőnünk az adóinkból befolyt, de állami pénznek nevezett fizetőszköz elposzekolásával a K. minisztérium ápoltságával, nehogy üresen maradjon a honi spájz, ahová befűttek helyett mostanság ideiglenesen beköltöztették a nyelvtörvényt, azt gondolva, a szlovákiai választó „brindzás haluska” helyett ezzel is jóllakatható egy ideig.

Hrubík Béla

NYELVI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE SZLOVÁKIÁBAN

www.jogsegely.sk

Ingyenesen hívható telefonszám: 0800 500 565

A tartalomról:

Nyolcvan éves Csoóri Sándor
Pillantás az életműbe

6-11.

Felvidéki magyarok Varsóban

A lengyel-magyar barátság öröklángja

12-17.

Ma az életgyökér roncsolása

valóság...
Rókusfalvy Pál írása

18-19.

Interjú Szabados Györggyel:

A magyarság szellemi kategória

20-21.

Film készült

Duray Miklósról

Beszélgetés Koltay Gáborral

22-27.

Sisak

A Béres Csepp megalkotójának elbeszélése

28-33.

Csóti György:

A kettős állampolgárságról a Kárpát-medencében

36-37.

Őseurópai géneket hordunk

Papp Lajos
kunszentmiklósi beszéde

44-47.

Címlapunkon:

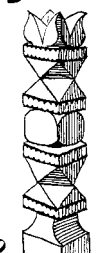
A magyar Szent Korona felajánlása

(lásd a 35. oldalt)

JEL

občianske združenie

polgári társulás

2011

Itthon – Nemzeti Kulturális havilap
Kiadja: A JEL polgári társulás, Pozsony

Főszerkesztő: Batta György

Megjelenik a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma és a Szülőföld Alap támogatásával.

Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR – program Kultúra národostných menšín 2009.

Engedélyezte a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma EV 3082/09 • Megjelenik 3000 példányban.

A szerkesztőség címe: nám. 1. mája 10-12, 815 57 Bratislava

Telefon: +421 905 608 777, +421 907 177 817, e-mail: itthon.press@gmail.com

Grafika: Csernyanszky Pista. Nyomdai munkálatok: KPRINT

A lap olvasható a www.felvidek.ma és a www.csemadok.sk honlapokon is.

Konverzný kurz 1 EUR = 30.1260 Sk
(A váltási árfolyam 1 EUR = 30.1260 Sk)

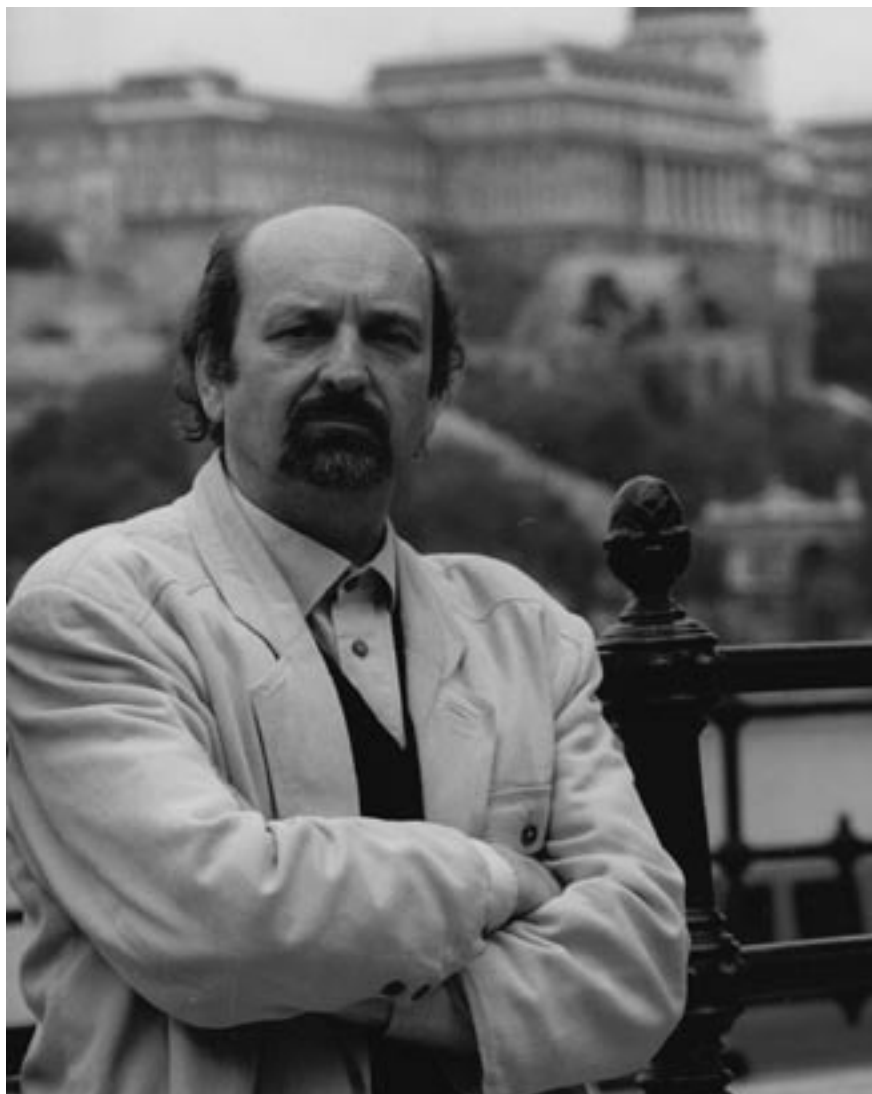
Bár még tavaly, szeptember végén volt, a Szabados Györggyel való találkozás hangulata és képei ma is élénken élnek bennem. Nagymaroson, családi házá-
nak tornácán beszélgettünk. A közeli templom ugyan eltakarta a visegrádi várat, ám látvány híján is érezni lehetett a történelmi helyszín sugárzását. A lengedező, már hűvös fuvalatokkal érkezett szellő meg-megszólaltatta azokat a parányi csengettyűket, melyek a csupavirág tornác muzsikájával kísérték beszélgetésünket, mintha jeleznék – a ház lakója, az Európa szerte ismert zeneszerző és zongoraművész szívesen veszi, ha apró harangocskák kondulnak. Szaba-

dos György tavaly betöltötte a hetvenet. Végzettsége szerint orvos-, de zenével is gyógyít – lemezek sora jelzi műves munkásságát és rendszeresen publikált írások. Írt balettet (Markó Iván koreográfijával), táncoperát (Joseph Nadj koreográfijával), vonószekari darabot; kantátát Babits Mihály verseire; szertartászenét, opuszt az 1956-os magyar szabadságharc emlékére, szólószongora – és kamaradarabokat, ám mindenekelőtt a teljesen szabad, improvizatív zene elkötelezettje. Én elsősorban az esszéire és tanulmányaira figyeltem fel évekkkel ezelőtt; eredeti gondolkodású, a nyelvet briliánsan kezelő gondolkodót láttam

benne. Az interjú készítés alkalma tavaly szeptember végén adódott, a téma a magyarság helyzete volt. Ne feledjük: mire ez a lapszám az olvasó kezébe kerül, túl leszünk a reményeink szerint magyar megújulást hozó parlamenti választásokon; tavaly ősszel azonban súlyos terhek nyomasztottak minden gondolkodó magyart – szemünk láttára szóródott szét a hazánk...

Ezért is írhatta pompás esszéjében Szabados György: *Összeszedés előtt*. Az utóbbi idők egyik legfelfigyeltetőbb írása a proféták látásával mutatja a jövőt. Én minden szavát hitelesnek érzem, bár „lesújt, de ösztökél is.”

Szabados György: A magyarság nem anyagi, hanem szellemi kategória

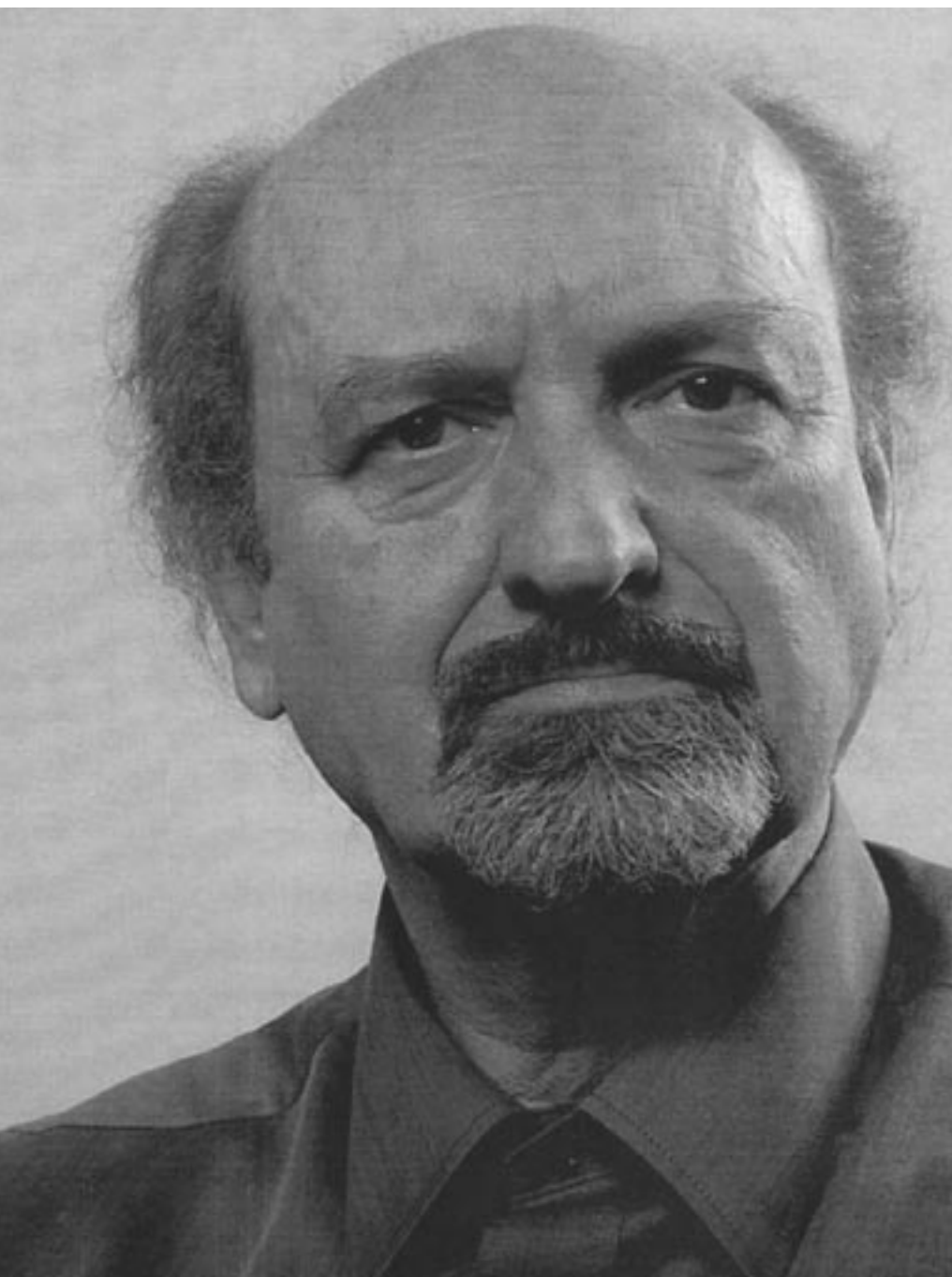

A magyarságot sokan és sokféleképpen jellemezték már, ön hogyan látja a magyarokat?

Én így szeretem mondani ma már: a magyarság jelenség, s vannak testi, tehát anyagi jellemzői is ennek a közösségnek. Mint gondolkodó és muzsikusság ember azonban fontosabbnak tartom, hogy a „magyarság” nem anyagi, hanem szellemi kategória, s hogyha mi az élet reményében élünk és gondolkodunk – márpedig remélem, igen -, úgy ehhez kell magunkat kötni, ehhez kell magunkat tartani.

Miért alakult ki ez a meggyőződése?

Azért, mert minden, ami a világban van, szellemi meghatározottságok alapján van, és aszerint működik. A test, az anyag, akárha a gének, csak hordozórakéták. Ha mi elhagyjuk szellemünket, ha nem ápoljuk ezt az egészben látó, sajátos ízlést és szellemiséget, amelybe születve élünk; ha nem ezt tartjuk fenn, nem ezt gondoljuk magunkban és közösségünkben, nem ezt építjük és fenntartjuk tovább otthonosan – akkor fogunk valóban elpusztulni, akkor fog ez a jelenség – a magyarság – előbb-utóbb örökre szétporladni.

Milyen helyzetben vagyunk most, a huszonegyedik század elején?

A jelenségnek, ami a magyarság, otthonosságtudata és önszerveződése évezredek. Elemi természete, szemlélete, értékrendje, eddigi sorsa jól ismert mindnyájunk számára, és korábban nem tűrt kétséget önmaga léte és fontossága felől. Könyvtárak, levéltárak, múzeumok, ősi szokások mélyén lapul eme hagyománynak, önismertetnek és öntudatnak azon hatalmas, érintetlen és időtlen anyaga, amelynek feledése ellen küzd évszázadok óta egy gyarmatosító történelem közepette – s úgy tűnik – mindhiába. A nyelvünk

ugyan él, meséink tán mesélnek, az ének és a tánc őrzi a kedély csodáját, ám a falvak már alig állnak.

Miért történhetett ez így?

Meggyöngyülésünk oka nemcsak abban a következetes politikai kizsárolásban és elszorvasztásban rejlik, amely hosszú évszázadok gyötrelmes és ismert összhatásaként, mint egy vasmarok, fokozatosan szinte összeroppantotta, bár abban is. Ám legalább annyira abból a meddő tudatvesztésből és elébertelenedésből következik, ahogyan a magyar szellemi erő, nem a politikában, hanem a politika mögötti és fölötti világlátásban,

a szellemi és kultikus önfenntartásban erre méltatlanul, csupán önsajnálattal vagy dacos hetykeséggel válaszolt. Ma már a magyarság legjobb erőinek cselekvőképessége is önkorlátozott, szellemi akarata bizonytalan, az esztétika és erkölcs, amely kultúrájában megtestesült, alig azonosítható. Lassan az egész egy gyökérzetét és lombját veszített, kilobbant, kopár fához válik riasztóan hasonlatossá, egy meddő és kétségbeesetten önző fához, amelyről, mert minden lefosztatott – önmagából maga is kivonul.

Hol lehet a kiút? A felemelkedés?

A szellem elsődlegességét kell felismernünk, belátnunk és képviselnünk. Elsősorban a teremtés szellemét. Be kell látnunk a szakralitást. Azt a szakralitást, amely voltaképpen mindennek megadja azt a tiszteletet, ami a teremtett világnak, mint szent állításnak és szentséges műveletnek, mint szent alkotásnak a tisztelete. A tisztelet épít. A tiszteletlenség rombol. A világ (és minden kultúra) a kölcsönös tiszteleten áll. Az önzés áthágja ezt a törvényt és rombol. Ám a huszadik század tikkasztó gögje után még mindig mást sem csinál a világ, mint szétszed, analizál. Elemezni akar, lefele kutakodni, titkok hatalmához jutni, s ezekkel vissza is él. Pedig az uralomhoz elsősorban erkölcs kell és világosság. A hatalomhoz elég az erőszak és a homály. Be kell látnunk, hogy minden törvéynél magasabb törvény az erkölcs. Mert az erkölcs az, ami a világot összetertja és működteti.

Mit kellene tennünk?

Mindannak, amiről eddig beszéltem, az az üzenete, hogy az életet és a közösséget fenntartó, az idők próbáját kiállt szakrális és szekuláris, örök érvényű hagyományt vissza kell állítanunk méltóságába. Tisztelnünk kell, és élnünk kell hihetetlen fenntartó és egyesítő erejével. Rá kell döbbernünk és meg kell magyaráznunk egymásnak, a családoknak, a barátoknak, és a közéletnek is. Csak ezt kell mondani: nem látunk más megváltást első lépésként, mint ennek a jogrendnek a visszaállítását, a jelképes és valóságos visszaállítását, melynek megtestesítője a Szent Korona. Talpraállásunk e nélkül bizonyosan sikertelen.

Batta György